

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

9. september 2004

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings statusnotat om resultaterne vedr. forskning og innovation under det irske EU-formandskab i 1. halvår af 2004 samt oversigt over initiativer under det nederlandske EU-formandskab i 2. halvår af 2004.

P. H. Olsen

Til Folketingets Europaudvalg og
Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi

Statusnotat om resultaterne vedr. forskning og innovation under det irske EU-formandskab i 1. halvår af 2004 samt oversigt over initiativer under det hollandske EU-formandskab i 2. halvår af 2004

24. august 2004

I denne halvårlige orientering af Folketingets Europaudvalg og Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi omtales de væsentligste sager vedr. forskning og innovation under det irske formandskab i første halvår 2004 samt større sager, som forventes behandlet under det hollandske formandskab i andet halvår 2004.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43

1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post vt@vtu.dk

Netsted www.vtu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 700

Dok-id 294157

Center for Analyse og Politik

Lone Heyde

Telefon 3392 9713

Telefax 3311 3620

E-post l@vtu.dk

1. Resultater under det irske EU-formandskab i 1. halvår 2004

Europa og grundforskningen, herunder et europæisk forskningsråd

I Kommissionens meddelelse af 14. januar 2004 "Europa og grundforskningen" konstateres, at det meste af grundforskningen i Europa udføres og finansieres inden for det enkelte lands grænser. Medlemsstaterne har længe overvejende haft den opfattelse, at denne type forskning pr. definition hørte hjemme under den nationale kompetence, mens EU, under henvisning til Unionens forskningspolitiske mål, primært skulle støtte målforskning og teknologiudvikling. Holdningen hertil har udviklet og ændret sig.

Den 11. marts vedtog Rådet (Konkurrenceevne) forslag til konklusioner, som understregede betydningen af øget europæisk samarbejde inden for grundforskningen. Det understreges, at grundforskning af høj kvalitet er nødvendig, hvis Europa skal klare sig i den globale konkurrence. Rådet fandt, at Kommissionens meddelelse er et godt udgangspunkt for Rådets videre overvejelser om grundforskningens rolle.

Bioteknologi: status over gennemførelse af strategien og køreplanen

Kommissionens meddelelse af 16. april 2004 "Biovidenskaber og bioteknologi – en strategi for Europa – anden statusrapport og fremtidige orienteringer" er en opfølgingsrapport på Kommissionens meddelelse fra januar 2002.

Kommissionen fremlagde sin første opfølgingsrapport den 5. marts 2003.

I rapporten peges der på, at lovgivning på medicinalområdet er blevet gennemgået, at reguleringsrammerne for GMO (genmodificerede organismer) er færdiggjort, at retningslinier for sameksistens inden for landbrug er offentliggjort og at 6. rammeprogram udgør en vigtig drivkraft for forskning inden for biovidenskab og bioteknologi. Ligeledes peges på, at medlemslandene har gjort en indsats på en række områder bl.a. inden for uddannelse og i det offentlig-

private forskningssamarbejde. Der er også taget initiativer med henblik på at tiltrække og fastholde forskere i Europa.

På Rådsmøde (Konkurrenceevne) den 17.-18. maj blev der vedtaget Rådskonklusioner, som bl.a. anfører, at biovidenskaber og bioteknologi er vigtige for udviklingen af en videnbaseret økonomi, at effektiv administration er vigtig og at der er behov for at styrke samarbejdet mellem medlemslandene og Kommissionen. Dialog mellem de relevante interessenter er afgørende, og endelig må alle være fuldt ud forpligtede til aktivt at støtte udviklingen af de aktioner, som er strategien indebærer.

Tredjelandstatsborgeres indrejse med henblik på videnskabelig forskning i Det Europæiske Fællesskab

Konkurrenceevnerådet har drøftet Kommissionens forslag af 16. marts 2004, men det er Rådet for indre anliggender, der træffer beslutning. I

Konkurrenceevnerådet har der været bred opbakning til de stillede forslag, og de fleste lande har erklæret sig enige i, at Barcelona-målsætningen om at 3 pct. af BNP til forskning kun kan realiseres, såfremt Europa bliver i stand til i øget omfang at tiltrække forskere fra 3. lande. Det kan blive et problem, at fem gange så mange forskere fra 3. lande foretrækker USA frem for Europa.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Der er blevet peget på en række problemstillinger, som bør belyses yderligere. Disse omfatter en definition af, hvem der kan betragtes som forskere, hvem der er omfattet af forskerens familie, mulighederne for hurtige behandlingsprocedurer ved indrejse samt modtagerorganisationernes ansvar.

Synspunkterne fra Rådsmødet den 17.-18. maj er blevet videregivet til Rådet for indre anliggender, som formentlig i løbet af efteråret 2004 vil træffe beslutning om Kommissionens forslag.

2. Initiativer under det hollandske formandskab 2. halvår 2004

Femårsevalueringen af EU's forskningsprogrammer

Der er nedsat en ekspertgruppe, som består af 13 eksperter, herunder en dansk forsker. Gruppen forventes at aflægge rapport i løbet af efteråret 2004. Sammen med nedennævnte rapport om instrumenterne i sjette rammeprogram vil den indgå i overvejelserne om tilrettelæggelsen af syvende rammeprogram.

Implementeringen af sjette rammeprogram – rapport om instrumenterne

Et uafhængigt panel af eksperter, hvis formand var professor R. Marimon, Spanien, har evalueret virkningen af de nye instrumenter, som blev introduceret i sjette rammeprogram (2002-2006). De nye instrumenter er integrerede projekter og ekspertisenetværk. Rapporten, dateret 21. juni 2004, blev præsenteret på et uformelt møde i Konkurrenceevnerådet den 1.-3. juli.

Rapporten konstaterer, at de nye instrumenter udgør et stærkt middel til at fremme transnationalt samarbejde i det europæiske forskningsrum. De nye instrumenter bør derfor fortsætte under syvende rammeprogram. Især de integrerede projekter er blevet godt modtaget af forskersamfundet. Imidlertid er der en række elementer, som bør forbedres, om muligt allerede i sjette rammeprogram. Rapporten anfører en række anbefalinger, som kan gøre

instrumenterne endnu mere virkningsfulde. F.eks. skal det gøres helt klart, hvad der forstås ved henholdsvis et integreret projekt og et ekspertisenetværk, herunder forskellen på dem. Retningslinjerne for instrumenternes anvendelse bør gøres fuldstændigt klare og entydige. Endvidere skal brug af instrument nøje afpasses til forskningens formål. Det betyder bl.a., at de traditionelle projektformer bør udgøre en langt større andel end det nu er tilfældet.

Formandskabet har planlagt en drøftelse af rapporten samt vedtagelse af rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådets møde den 24. september.

Forberedelse af fremtiden – styrkelse af europæisk forskningspolitik

Meddelelsen af 16. juni 2004 er dels et oplæg til en bred debat om indholdet af det kommende 7. rammeprogram dels et indspil til forhandlingerne om de kommende finansielle perspektiver for Unionen for perioden 2007 til 2013.

Forsknings- og teknologipolitikken er et centralt element i Lissabon-strategien. Rammeprogrammet er i den forbindelse et vigtigt element, og dette må afspejles ved udformningen af det kommende rammeprogram.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Kommissionen planlægger, at et kommende rammeprogram bygges op omkring seks akser, der omfatter: Projektsamarbejde om tematiske emner, støtte til lovende generiske teknologier, menneskelige ressourcer, forskningsinfrastruktur, samarbejde om nationale programmer samt samarbejde om grundforskning.

Med henblik på at støtte grundforskningen planlægges etableret en selvstændig organisation med et særligt ansvar for forvaltningen af midler til dette område.

Formandskabet planlægger vedtagelse af Rådskonklusioner om syvende rammeprogram på Rådsmødet den 25.-26. november.

Teknologiske platforme

Konceptet teknologiske platforme (TP) blev introduceret af Kommissionen i 2003 som led i implementeringen af rammeprogrammet og Unionens forskningspolitik. I Kommissionens meddelelse af 16. juni 2004 om den fremtidige forskningspolitik indgår TP som én af de seks hovedformål, som Kommissionen formodentlig vil foreslå syvende rammeprogram bygget op omkring.

En TP kan nærmest beskrives som et forum eller organisatorisk ramme for definition af en fælles dagsorden for forskning og innovation, som skal sikre kritisk masse i forhold til store økonomiske, teknologiske og samfundsmæssige udfordringer. En TP kan være med til at sikre et effektivt offentligt/privat samspil mellem forskere, virksomheder, finansverdenen og myndigheder.

TP-konceptet er allerede introduceret på områder som fx brint/brændselsceller og aeronautic, og det forlyder, at Kommissionen har forslag til mindst 20 TP på bedding, og at flere vil komme til.

På det uformelle rådsmøde 1.-3. juli drøftedes bl.a. udvælgelsen af egnede TP'er, organiseringen af disse, samt deres relationer til nationale programmer og de øvrige rammeprogramaktiviteter.

I løbet af efteråret forventes en meddelelse fra Kommissionen om Teknologiplatforme.

Lissabon-strategien og Det Europæiske Forskningsrum (ERA)

I Kommissionens synteserapport af 21. januar 2004 om udviklingen af Lissabon-strategien foreslås, at der i 2005 gennemføres en midtvejsevaluering af strategien. Om de enkelte temaer anbefales, at der inden for forskning planlægges øgede investeringer i viden. Det foreslås, at der skabes bedre rammebetingelser for investeringer i forskning og innovation. Det foreslås, at der lægges vægt på uddannelsen af flere forskere både fra unionen og tredjelande. Endelig fremhæves behovet for etablering af teknologiske platforme som led i bestræbelserne på at fremme den europæiske konkurrenceevne inden for centrale fremtidige teknologier som f. eks. nanoteknologi.

Lissabon-strategien forventes drøftet på Rådsmøde (Konkurrenceevne) den 25.-26. november 2004.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Nanoteknologi

Kommissionen har den 12. maj 2004 fremlagt en meddelelse "Mod en europæisk strategi for nanoteknologi".

Kommissionen foreslår en række tiltag som led i en integreret strategi for at opretholde og styrke europæisk forskning og udvikling (F&U) inden for nanovidenskab og nanoteknologi. Der peges på behovet for en sammenhængende indsats for bl.a. at øge investeringen i og koordineringen af F&U for at styrke industriel udnyttelse af nanoteknologi, og samtidig opretholde videnskabelig topkvalitet og konkurrence og at udvikle konkurrencedygtig F&U-infrastruktur i verdensklasse, der tilgodeser både industriens og forskningsorganisationernes behov.

De foreslåede tiltag er i overensstemmelse med konklusionerne fra topmødet i Lissabon i 2000, hvor Det Europæiske Råd forpligtede sig til at udvikle en dynamisk, videnbaseret økonomi, med strategien for bæredygtig udvikling, der blev fastlagt på topmødet i Göteborg i 2001 og med målsætningen om at anvende 3% af BNP på forskning, der blev vedtaget på Barcelona-topmødet i 2002. Tiltagene vil også bidrage til udviklingen af det europæiske forskningsrum.

Formandskabet planlægger vedtagelse af konklusioner på Rådsmødet (Konkurrenceevne) den 24. september.

Europæisk rumpolitik

- ***Handlingsplan for gennemførelsen af den europæiske rumpolitik***

Kommissionen har i samarbejde med Den Europæiske rumorganisation (ESA) udarbejdet en hvidbog, som blev vedtaget af Kommissionen den 11. november 2003. Hvidbogen indeholder en handlingsplan for implementeringen af en europæisk rumpolitik. Rumteknologier skal spille en nøglerolle for hurtigere økonomisk vækst, jobskabelse, konkurrenceevne samt fremme udvidelsesprocessen og bidrage til en bæredygtig udvikling, sikkerhed og forsvar.

Hvidbogen anbefaler aktioner med henblik på at sikre Europas uafhængige adgang til rummet og fremme europæisk rumforskning. Kommissionen argumenterer for at øge rumindsatsen for at hindre, at Europa går tilbage som rummagt, at den rumrelaterede industri svækkes, og at afgørende viden og færdighed forsvinder permanent fra Europa.

En opfølgning på hvidbogen forventes drøftet på Konkurrenceevnerådets møde den 25.-26. november, ligesom det hollandske formandskab regner med at indkalde til et EU/ESA rådsmøde i november.

- **Global miljø- og sikkerhedsovervågning(GMES)**

GMES-initiativet (Global Monitoring for Environment and Security) skal skaffe beslutningstagerne i Europa den globale og regionale overvågningskapacitet, der skal til, for at EU kan nå sine politiske mål på en lang række områder som Europas miljøpolitiske forpligtelser, på EU's eget territorium og globalt, politikområder som f.eks. landbrug, regionaludvikling, fiskeri, transport. Målet er at samordne både eksisterende og nye teknologier og systemer, så de bedre dækker en struktureret efterspørgsel efter informationer fra europæiske, nationale, regionale og lokale beslutningstagere og brugere.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

GMES har under det irske formandskab kun været drøftet helt overordnet. GMES forventes sat på dagsordenen for Konkurrenceevnerådets møde den 25.-26. november.

ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor)

Spørgsmålet om placeringen af ITER-faciliteten har vist sig vanskeligt at løse. Rusland og Kina støtter en placering i Europa, mens Japan, USA og delvis Sydkorea støtter en placering i Japan. En statusrapport er sat på dagsordenen. En statusrapport forventes drøftet på Rådsmøde (Konkurrenceevne) den 24. september 2004.

Øvrige emner under det hollandske formandskab

Endelig forventes det, at det hollandske formandskab vil tage diskussionen op om Mobilitet og forskerkarrierer, infrastrukturer samt små og mellemstore virksomheders deltagelse i rammeprogrammet.